

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Vers. 12. & 13.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

Græca omittunt. Quin etiam Syrus interpres omisit: ex capite superiore additum videtur.

Non nouit. §. 2. *non nouit vas, non iudico dignas nuptias, ab dico, repudio, contemno.* Agitur enim hoc loco de scientia approbationis, non cognitionis; atque hinc alia quædam loca Scripturæ exponi possunt, ut Bellarminus docet l. 2. cap. 13. de gratia & libero arbitrio. Est enim hæc ignorantia iudicis, non insipientiæ, sed summæ scientiæ, qua omnia cordium arcana penetrat, & iustitiæ, quæ ianuas clausit omnibus, qui vigilias & stationem non tenuerunt, qui suis meritis, non Christi donis confidunt, qui alienis operibus, non suis cum gratia Deifactis nituntur. Bullingerus quasi ipse iudicis dictator, aut magister esset, hic excludit, omnes religiosos, corporis castigationem, ieiunia. Tantum admittit fideles, & pietatis studiosos. Hactenus quidem recte, si tantum eos excludit, qui oleum, hoc est, charitatem non habent. Omnia enim opera mortua sunt, quæcunque animata non sunt caritate. At ille dum pronunciat omnibus oleum deesse, iam ante tempus iudicat, alienæ iurisdictionis inuasor. Melius Paraphraſtes, quem ille ipse producit. Vos igitur ad exemplum prudentium virginum, serui fideles, & prouidi patrisfamilias, vigilate: In tempore parate uobis bonorum operum commeatum: quia nescitis diem, & horam illius aduentus, qui cum subito extiterit, iam non erit amplius tempus benefaciendi. Sed cuique erit premium pro retro gestis.

Bullingeri proteruita.

VERSVS 14.

Sicut enim homo peregre proficiscens vocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua.

QVÆSTIO I.

Quis scopus sit parabola de talentis?

Luce 19. §. 1. *Non est hæc eadem parabola, cum illa, quæ est Lucæ 19.* Multa enim diuersa sunt, quæ legenti cuilibet sunt obuia, hoc primum est; quod illa parabola narrata est in itinere, cum ueniret Ierosolymam, ita habet, vers. 10. Hæc illi audientibus, adhuc dicit parabolam, eo quod esset prope Ierosolymam; & quia existimarent, quod consensum regnum Dei manifestaretur. & v. 28. Et his dictis præcedebat ascendens Ierosolymam. Illa ergo in itinere; hæc post aduentum dicta sunt, cum esset egres- sus de templo, non magno temporis intervallo, eandem parabolam repetit, sed necesse erat rem illam sæpe inculcare.

§. 2. Ante omnia notanda est causalis particula, *Obscuritas* qua cum præcedentibus connectitur: nam cum dicit *dominus dicit, sicut enim:* ostendit se ex præcedentibus aliquid velle declarare, & probare, Beza nostrum obscure vertere criminatur, verum in Græco est eadem obscuritas, quæ est ex eo, quod sit *dominus dicit, sicut enim:* nihil enim responderet particula *dominus dicit, sicut enim:* Expleri autem sensum hunc in modum oportet. Sicut enim homo peregre proficiscens vocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua, &c. Sic faciet filius hominis, trader enim bona sua, &c. & deinde: Cum uenerit in maiestate sua rationem re- pter. Vigilandum itaque docere esse. Nam filius hominis ueniet, & quidem hora qua non putatur, & rationem ponet, ad omne igitur momentum rationes compositas esse oportebit.

§. 3. Principio quidem constat non agi hoc loco de fide duntaxat: Sed seruis credentibus, & domi- *Talenta nō sunt fides.* num agnoscantibus talenta dari, hoc autem ab illis requiri, ut negocietur, & data augeant, excusso torpore. nec enim piger ille seruus coniectus est in

tenebras exteriores, quod talentum abligauerit, aut male expendit, sed quod in eo negotiatus non sit, necrem auxerit. Talenta sunt omnia, quæ Deus tribuit. Ambrosius in cap. 16. Apocal. Quæcunque ergo temporalia, aut quæcunque artes à Domino acceptas præ- sentorum acceptione nobis reputantur, iustis igitur, quæ per primum & secundum seruum designantur, talenta sua desig- cant, cum bona temporalia, quæ à Domino accipiunt, in bonis operibus expendunt atque ad bona agenda, quosumque pos- sunt prouocant. Impij vero qui per seruum tertium designantur, talenta sua in terra abscondunt, qui à bonis temporalibus, quæ à Domino acceperunt, vitia potius, quam virtutes qua- triunt. Hinc itaque etiam bonorum operum studio nobis serio inculcatur, ne vel naturæ, vel externæ bona in vanum, seu ad exitum nostrum acceptis nos olim serò doleamus. Agri inculti nulla est utilitas, animus vero sine virtutum exercitatione vitis obsolescit.

Idem Ambrosius ex talentis non modo probat, de operibus agi; sed ostendit etiam inde merita autem l. 2. de uocatione gentium. cap. 2. at in præfatione, de fide, ad Episcopos, & doctores præcipue pertine- re ostendit. Prouocat, inquit, magister Evangelicæ do- ctionis ut credita nobis quinque fidei talenta quasi quatuor horum quinque forte librorum, humanis fametur afflic- tibus, ne forte cum uenerit Dominus, & inuenerit in terra absconditam pecuniam suam dicat mihi Serue male & piger, sciebas quod meto ubi non semino, & congregati non sparsi, oportuit ergo te committere & pecuniam meam numulariis, ut ueniens ego recepissem quod meum est. Aut quemadmodum in alio libro est: Et ergo, inquit, ueniens cum uisus utique exegissem illam.

Et paulo post. O si mihi liceat secum de uobis nunc tem- poru dicere: Domine quinque talenta mihi dedisti, ecce alia quinque lucratus sum, & ostendit uisum talenta præiosa uirtutum. Augerit itaque in suis omnibus illa pastor sincerus exoptat.

Hinc colligitur & scopus prioris parabola; nempe in virginibus fatuis non desideratam fidem, sed charitatem, uti in seruo pigro, non fides, sed o- pera desiderata fuit. Hinc etiam vi ueritatis coactus Musculus, docet hic agi de donis bonæ fidei dispensandis. Et Bullingerus, de omnibus donis omnium hominum in- telligi posse uult præcipue tamen de donis Ministrorum: ex 1. Corinth. 12. Itaque cum eadem sit ratio virgi- num, & seruorum, de operibus bonis, non de fide agitur, in parabola lucernarum, sed operibus.

VERSVS 15.

Et uni dedit quinque talenta, alij autem duo, alij uero unum, unicuique secundum propriam uirtutem, & profectus est statim.

QVÆSTIO I.

Quomodo dedit secundum propriam uirtutem?

§. 1. *Alminus ridiculos ait esse Papistas, qui dantur tantum unicuique secundum meriti sui modum.*

Non dubito id maleuoli calumniatoris esse, ne Calmo Catholicorum hoc docet. Scimus Deum donis carum sua distributur pro ut vult, dare multa non modo pijs, sed merentibus, sed etiam mala merentibus. Dantur enim illa gratis, dantur interdum pro officio. Dantur etiam pro aliorum salute.

Quod uero dicitur dari unicuique secundum uirtutem, seu *id est diuinitatem*, propriam facultatem, seu dexteritatem, non significat Deum spiritumalia se- cundum